

DIMENSIUNEA GEOSTRATEGICĂ A INTEGRĂRII EUROATLANTICE A ROMÂNIEI

V. SURD¹

ABSTRACT. Romania, as a former member of the European Socialist Block, is looking in this moment for a new equilibrium. The attainment of this equilibrium is conditioned also by the integration in a new sistem of alliances that will confer to it security and economic advancement. For this reason, Romania, as an European country, presents its candidateship at the Northatlantic Alliance and European Union having two major argumants: the positional one and the structural one. By its position and the structure of national space within the "Carpathic Block", Romania can play an important role at the collective security of Europe. Having the most numerous population (excepting Poland) within the states nominee at the Northatlantic Alliance and European Union, Romania has a substructure capable to sustain in conditions of efficiency and complementarity the possible Euroatlantic integration (superior of biological support by the agricultural territory, going out at the Blach Sea shore, the shipping canal Danuble-Black Sea, the inferior course of Danube with the unhampered navigation through the realization of the lock systems at the Iron Gates I and II, seven modern airports that could serve in any conditions the military operations).

Privit din punct de vedere geometric, centrul Europei se situează în spațiul geografic al Rusiei, la 200 km sud-vest de orașul Sankt Peterburg (poziție stabilită de către Institutul de Geografie al Franței și semnalizată în mijloacele mass-media din România în anul 1995).

Raportat după acest raționament de factură exclusiv matematică, România ocupă, în cadrul continentului european, o poziție sud-vestică, la o distanță de 2.900 km față de Munții Ural (extremitatea estică a Europei, Oceanul Atlantic (Capul Roca - Portugalia), Oceanul Arctic (Capul Nord și 900 km extremitatea sudică a continentului (Capul Matapan Tainaron - Grecia). Acest parametru spațial - distanța - privit sub aspect strict militar conduce la ideea că un avion de luptă modern "acoperă" din spațiul național al României, întregul continent în aproximativ o oră.

Sub aspect geopolitic, România se află situată în flancul sud-estic al Europei Centrale, cel mai avansat sector spațial al latinității spre est, o adevărată "insulă latină" în lumea slavă.

Din punct de vedere geografic, raportat la scopul politico-economic principal - integrarea euroatlantică - România prezintă doi factori cardinali de favorabilitate, și anume: poziționali și structurali.

---

¹ Universitatea "Babeș-Bolyai", Geografie, 3400 Cluj-Napoca, România.

Prin poziția ei în cadrul contextului mereu schimător al carului geopolitic continental, România a suportat și din păcate mai suportă rolul de spațiu tampon între blocul slav răsăritean și vestul continentului.

Pentru a demonstra cele anterior afirmate este util a semnală succint "deformările spațiale" pe care le-a suportat România, începând cu secolul XX.

Tratatul de pace cu Austria din 10 septembrie 1919 de la Saint Germain - en Laye stabilește linia de frontieră din sectorul sud-estic, cu Iugoslavia, prin divizarea Banatului. Acest acord nu a mai fost redeschis.

Fig. 1. Reperetele geostrategice majore ale spațiului național al României * The major geostrategical marks of the Romanian national space. 1. Culoare largi de vale cu șosea și cale ferată * Large passages of valley with highways and railways; 2. a. Pasuri transmontane cu șosele * Transmountain passes with highways; 2. b. Pasuri transmontane cu șosele și căi ferate * Transmountain passes with highways and railways; 3. Aeroporturi * Airports; 4. Porțile de Fier I și II * Iron Gates I and II; 5. Canalul Dunăre-Marea Neagră (III) * Danube Black-Sea Channel (III); 6. Lungimea frontierelor cu țările vecine * The Length of the borders with the neighbouring countries.

În urma Tratatului de Pace de la Trianon, din 4 iunie 1920, se stabilește pentru întâia oară frontiera convențională din vest, între România și Ungaria. Aceasta este modificată prin Arbitrajul de la Viena din 30 august 1940, arbitraj ce a fost declarat nul, atât de către Convenția de Armistițiu din 12 septembrie 1944 cât și prin Tratatul de Pace de la 10 februarie 1947. Prin urmare, Tratatul de Pace de la Trianon constituie temeiul juridic al frontierei cu Ungaria, fapt reconfirmat și de Tratatul de Bază dintre România și Ungaria, încheiat la Timișoara și ratificat de către ambele guverne în anul 1996.

Privind granița dobrogeană cu Bulgaria, aceasta a fost stabilită prin Tratatul de frontieră româno-bulgar, semnat la Craiova la 7 septembrie 1940.

În legătură cu frontierele din est și nord, nici fosta Uniune Sovietică și nici Ucraina nu au dobândit "nici un titlu pentru teritoriile românești pe care le-au posedat și le posedă abuziv" (E. Focșeneanu, Ziarul "România liberă", luni 10 februarie 1997). Fosta Uniune Sovietică a declarat la 22 decembrie 1989 ca nul și neavenit Pactul secret Ribbentrop-Molotov din 23 august 1939, în baza căruia ocupase Basarabia și Bucovina de Nord, la 28 iunie 1940. Deci teritoriile românești din nord-est (Bucovina de Nord și ținutul Herței) și est (Basarabia) sunt teritorii obținute ca urmare a utilizării forței. Aceste mutații teritoriale într-un timp istoric scurt explică faptul că astăzi România se înscrie în Europa cu numărul cel mai mare de etnici aflați în afara hotarelor firești ale neamului (aprox. 7 milioane).

Situat în flancul sud-estic al Europei centrale, România are o deschidere la Marea Neagră printr-o porțiune de litoral lungă de 244 km. Fluviul Dunărea, primul ca debit în Europa ($6.470 \text{ m}^3/\text{s}$) și pe locul doi importantă pentru traficul internațional (pe primul loc se situează Rinul), udă teritoriul României în sectorul sudic și sud-estic pe o lungime de 1.075 km. Din totalul de 3.190 km cât măsoară lungimea frontierelor României, aproape 2/3 (2.061 km) sunt granițe naturale.

Cu o suprafață de 238.391 km^2 , România se înscrie în seria statelor mijlocii ale continentului, reprezentând 4,84% din suprafața acestuia. Cu cei 22.680.951 locuitori (1995), România reprezintă 3,2% din potențialul demografic european (726 milioane locuitori, fără sectorul european al Turciei) iar cu cei aproximativ 220.000 de militari aflați permanent sub arme, aproximativ 4,5% din potențialul militar uman al NATO (aprox. 4,5 milioane).

Privit din punct de vedere structural, spațiul geografic românesc se desfășoară în cadrul "blocului carpatic". Carpații se constituie ca o fortăreață naturală ideală în vederea organizării unor acțiuni de apărare, prin dispunerea lor de ansamblu și prin caracteristicile morfologice. Dispunerea în arc, cu vârful înaintat spre sud-est, permite controlul gurilor Dunării, a cursului inferior al acesteia, a litoralului și a întregului spațiu al Moldovei. Paralelismul culmilor și desfășurarea longitudinală a marilor depresiuni din seria Carpaților Orientali, sugerează posibile dublări ale aliniamentelor de apărare și adăpost. Prezența trecătorilor și a drumurilor și pasurilor de culme facilitează controlul selectiv al traficului, precum și realizarea de ambuscade eficiente pentru trupele terestre.

Prin dimensiunea și orientarea lor, Carpații acoperă o linie posibilă de apărare naturală cu o lungime de aproximativ 2.000 km, de la clisura cazanelor până în sudul orașului Katowice (Silezia poloneză).

De aici, spațiul plan al Câmpiei germano-polone poate fi exploata ca factor natural principal pentru apărare doar cursurile de râuri orientate pe direcție sud-nord, cum ar fi Vistula, Oderul, Elba și Rinul, ca bariere succesive.

Așa cum s-a mai amintit, România deține cel mai important capital demografic (excepție Polonia) din seria țărilor aflate în cadrul spațiului geografic tampon instituit după destrămarea și dezagregarea fostului bloc socialist european, România se înscrie cu o pondere ridicată a populației tinere (populația sub 30 ani reprezintă 45,4% din totalul populației și este de 10.326.274 locuitori). Dintre coordonatele calitative demne de semnalat sunt cele referitoare la generalizarea procesului de instruire școlară, creșterea rapidă a numărului de tineri ce frecventează învățământul superior (255.162 în anul universitar 1994/1995) precum și însușirea de către ansamblul populației tinere a unei limbi de largă circulație internațională (engleză, franceză, germană, spaniolă).

În aceeași ordine de idei, pe lângă aportul economic autohton, România s-ar constitui ca un veritabil cap de pod în relațiile comerciale ale Europei cu Levantul și Asia Centrală. Din acest punct de vedere infrastructura navală este pregătită (canalul navigabil Dunăre-Marea Neagră și sistemele de ecluzaj de la Porțile de Fier I și Porțile de Fier II permit derularea nestânjenită și în condiții de siguranță a navigației). Portul Constanța, cu ansamblul său de dotări s-ar putea constitui, pe lângă funcția sa, și ca un veritabil centru naval de deservire a țărilor europene fără ieșire la mare, cum ar fi Austria, Cehia, Republica Moldova, Slovacia și Ungaria.

Potențialul de susținere biologică a teritoriului agricol național se ridică la aproximativ 80 milioane persoane, în contextul aplicării unui program de intensivizare și modernizare la nivel mediu.

România, cu excepția Poloniei, deține o importanță industrie aeronautică în cadrul țărilor candidate la alianța nordatlantică. Aceasta s-ar putea constitui ca suport important pentru refacerea și întreținerea flotei aeriene NATO în flancul sud-estic al Europei. Existența unui număr de șapte aeroporturi moderne, capabile să susțină acțiuni militare, diseminate în punctele cheie ale spațiului național, constituie un argument suplimentar legat de infrastructura militară a spațiului românesc. La acestea se mai adaugă încă 11 aeroporturi care deservesc în mod optim, în limitele izocroniei de o oră aproape întreg teritoriul.

Având frontiere comune cu cinci state europene, inducția prin contact spațial direct este perceptibilă în totalitate. În plus, în flancul sud-sud-estic, prin intermediul spațiului acvatic al Mării Negre, România intră în contact direct cu Turcia, membră activă a pactului nordatlantic.

Prin poziția, structura și organizarea sistemului frontalier, România poate servi ca un filtru veritabil în stăvilirea traficului cu droguri dinspre Orient precum și la descurajarea și stoparea migrației clandestine de persoane, tot mai activă în ultimul timp, din țările Asiei centrale și sud-estice.

Dacă se iau în considerare și alte fapte adiționale cum ar fi democratizarea vieții interne, liberalizarea informației, stabilitatea internă, absența stărilor de beligeranță în raport cu vecinii, prezența Dunării ca vector de penetrabilitate până în vestul și nordul continentului, România s-ar putea constitui ca un spațiu de avangardă dar și de convergență în flancul sud-estic al alianței nordatlantice, ținând cont de faptul că strâmtoarele Bosfor și Dardanele sunt controlate și aparțin unor state integrate deja în structurile acestei alianțe.